

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben nazhoz nádva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vülékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Figyeljen szívesen a kiadóra!

NAGYVÁRAD, június 23.

Pihenés után.

(dr. V.) Csakhamar bezárulnak ismét a Sándor-utcai országház kapui s a képviselők kilencz hónapi együttlét után elszélednek a szélrózsa minden irányába. Kilencz hónapig voltak együtt, de e hosszú idő alatt édes-keveset dolgoztak. Bárán el lehet mondani róluk, hogy: pihenés után jól esik a nyugalom. Még jobban esnék, ha azt nyugodtan tudnák élvezni is.

A munkaidőnek legnagyobb részét, teljes fél esztendő, a költségvetés tárgyalása vette igénybe. A végtelenül hosszúra nyúlt budget-vita alatt azonban minél kevesebb olyan beszéd hangzott el, mely a költségvetést alaposan megkritizálta volna. Különben hiába lett volna Horánszkynek 100 versenytársa is, a beterjesztett előirányzatot úgy sem tehettek volna egy krajczárnyi módosítást sem. Nem azért, mintha oly tökéletes lett volna a költségvetési előirányzat, hanem mert a többség konokul leszavazott minden legcsekélyebb módosítást. Annál többet módosít rajta az élet, — sajnos, nem a budget előnyére. Az első negyedévi mérleg már 20 milliónyi különbözetet tüntetett fel a szabadelvű párt nagy megrökönyödésére.

A budget-vitától eltekintve legtöbbször foglalkozott ez idő alatt a t. Ház a liberális párt visszaéléseivel, a korrupció mindenféle nemével, a piszkos botrányoknak hosszú sorozatával. A millenniumi év hajnala kegyetlen leleplezéseket hozott a kormányra és pártjára. Minden

tárczának megvolt a maga botránya, némelyiknek kettő is. Miklós, Pulszky és Fejérváry voltak a legjobban kimagasló alakok. A nehezen induló »kis viczinális« alig tudta felvenni a sok terhet s majd letört alatta a »fából készült vashid.« Mint nagy zivatar után megtisztult kissé a levegő s valamivel frissebben indult neki a ház a millenniumi ünnepegeknek.

Az ünnepegek után megcsappant érdeklődés mellett folytak a tanácskozások a Sándor utcai palotában. Pedig elég fontos javaslatokat tárgyaltak. A közigazgatási bíróság évtizedek óta készült és mégis szörnyű kevés dolog lett belőle. Elejtették a két fórumos rendszert, ennek a csonka bíróságnak a hatáskörét megnyirbálták annyira, hogy már most igazán nincs köszönet az egészben.

Éppen így járt az a másik javaslat, amelyhez annyi reményt fűzött az ország népe, a kuriai bíraskodás. Huszonhárom esztendő óta vajudik e törvényjavaslat, mely a képviselő választások érvényessége fölötti bíraskodást a királyi kuria kezébe teszi. Azt reméltük tőle, hogy megszünteti valahára azt az ázsiai állapotot, ami annyira jellemzi a mi választásainkat. Mikor pedig e javaslattal egyesítették Apponyi gróf indítványát, annál erősebb volt reménykedésünk, minél több garanciáját láttuk e javaslatban a választások tisztaságának. Rettenően csalódtunk benne. Apponyi indítványából alig fogadtak el valamit. Beveték helyette — Perczel indítványára — a hirhedt »Kanzelparagraph«-ot, mely

egyenesen a kath. klérus üldözésére s az egyházpoltikai ellenzék megtörésére lett alkotva, — — — a korona előleges megkérdezése nélkül. A kormány párt nagy többsége nem akarta megszavazni e javaslatot mert vonakodott kezéből kiadni a mandátumok feletti ítélkezést. Hogy mégis megszavazta azt csak azért történt, mert a 169.§-ban biztosi tékot nyert a rebegett néppárt ellen. Megszavazta azt, pedig éles ellentétben áll a király júniusi trónbeszédével.

Vajjon a főrendiház hozzá fog-e járulni a »Kanzelparagraph«-hoz? Nagyon kétes. Ha visszautasítja azt, akkor kész formailag is a kormányválság, mely már régóta a levegőben van.

A hazautazó képviselőknek különben nem lesz valami irigylendő vacatiójuk. Általánosan el van terjedve a hír, hogy az ősszel feloszlatják a házat s októberben választás lesz. De különben is tavaszkor lejár az első ötéves mandátum. A vacatiót fel kell tehát használni a mandátum előkészítésére.

Néhány nap múlva megindul a beszámolóknak rengeteg özöne. Nagy-Váradon lesz ezuttal az első beszámoló, melyet messze vidéken kíváncsian várnak, mert azt hiszik, hogy »az öreg generális« nyilatkozni fog a helyzetről. Mi nem hiszünk benne, mert Tisza Kálmán mindig elég okos volt arra, hogy ne mondjon többet, mint amennyit éppen szabad. Tisza Kálmán beszámolója különben e nélkül is elég érdekes arra, hogy az egész országban kíváncsian várják.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Röpke levelek.

— Francziából. —

Írta: Mendès Catulle.

I.

Nevet a siron.

A kis temetőben, melynek sirhantjait fehér rózsák ékítik és verőfényes napsugár aranyoz meg, láttam egy fiatal leányt ott a temető közepén emelkedő templom mellett fekvő gondosan ápolott sirhant mellett.

Óh, milyen ifju volt ez a leányka! Alig lehetett tizenhét éves, talán annyi sem volt még.

Ott ült a sirhant mellett egy kőpadon és nevetett, hangosan nevetett . . .

Nem lehet bájosabbat képzelni, mint ezt a kedves, gyöngéd gyermeket arany-szöke hajával, ártatlan hűséget sugárzó kék szemekkel és kisdéd cseresnye-ajakkal.

De amennyire elbájolt az alak, annyira bosszantott, hogy a kicsike nevetgált.

Nem illik e helyen, hol a holtak nyugosznak, vidámságot s örömet mutatni.

Sokáig elnéztem méltatlankodva, és magyarázatot kerestem magaviseletéhez. Hiába löprengtem rajta, nem tudtam megfejtését találni a rejtélynek, az emberi lélek e kifürkészhetetlen megnyilatkozásának.

Elvégre is nem tudtam megállni, hogy hozzá ne közeledjem.

— Kisasszony, ön nevet itten . . . Bizonyosan nem ismerte a halottat, kit ez a sirkő takar.

— Én nem ismertem volna? nevetett megindító gyöngédséggel. Hiszen barátom, jegyese, vőlegényem volt. Nem volt más boldogságom, mint az övé, más örömöm az övé, és amikor meghalt, azt hittem, hogy legalább könyörületből el fognak temetni vele, egy sirba.

— És ön mégis nevet! vetém oda némi szánalommal.

— Ah! sóhajtott föl. Nevetek igen, mert minden gondolatom, minden érzésem emlékének van szentelve. Amikor még élt, az volt egyedüli öröme, ha engem vidámnak látott, ha nevetni hallott. És ha most az ő sirjánál sirnék, ez őt bizonyosan szomorítaná. Inkább nevetek . . . és ő látja és hallja azt ott fön, és tudja, hogy még mindig szeretem és szeretni fogom utolsó lehelletemig . . .

II.

Édes bánat.

Négy éve mult, hogy ő eltávozott.

Mindenki azt hitte, hogy valahol veszedelem érte, mert szerették egymást, de nagyon. És a mikor Armand egyedül, elhagyatottan maradt, egy pillanatra sem szűnt meg a távol levő Léonie-ra gondolni.

Hiába fecsérték rája mosolyukat, könnyei-

ket a többi asszonyok: semmi sem volt képes szívet ez emlékektől elidegeníteni.

Az eltűnt Léonie oly szép, oly elragadóan bájos volt. Annyi ártatlan örömet osztottak meg egymással, mint szerelmesek. Azok a felejthetetlen, kedves órák nem térnek többé vissza.

Armand megtört a vesztés sulya alatt: elkeseredetten, önmagával meghasonlásban, virasztástól vörösre dagadt szemekkel vonszolta magával az életet, nem az élethez való ragaszkodásból, hanem pusztán azért, hogy emlékeinek élhessen. Semmiben, se emberekben, se élvezetekben nem találta többé örömét.

Kéves számu barátja, kiket házáznál fogadott, ott, hol minden tárgy Leonie emlékét hirdette, vajmi gyakran egy szekrény fiókja fölé hajolva találta, amint elsárgult leveleken, elszáradt virágokon, megfakult szalagokon, és egy arcképre elmerengett, könnyeivel s csókjával áztatva az elvesztett szerelem kegyetlenül drága emlékeit.

Érezte mindenki, hogy kevesen szenvednek oly nagyon itt a földön, mint Armand, kinek kétségbeesésére nem volt gyógyszer ezen a világon.

Az a szegény, elárvult emberi szív, mennyi tengernyi bánatot képes az elviselni!

De ime egy napon hire járt, hogy Leonie életben van, hogy visszatér, hogy Armand viszont fogja őt látni.

Örömtelt szívvel hozták meg neki, a vigasztalhatatlannak, a jó hirt. Ime Armand, megvan a teljes vigasz, nincs többé bánatod.

Néppárti népgyűlés.

Mosonmegyei Parndorfban vasárnap este igen látogatott népgyűlés volt, melyen mintegy 10.000 ember jelent meg.

A gyűlésnek különös érdeket kölcsönözött az, hogy a filozemita ujságok már előre reklámot csináltak számára azzal az álhirrel, hogy Lueger bécsi hírneves alpolgármester oda jön s ott szónokolni fog. Ez a reklám nagyon használt a néppártnak, mert mindenki szerette volna látni a hatalmas bécsi agitátort. Hiába czáfolták meg a hírt, a nép nem hitt a czáfolatnak; sőt még annak sem akart hinni, midőn komoly szavaihető férfiak biztosították a népet arról, hogy Lueger, mint idegen honos nem is szónokolhat magyarországi politikai népgyűlésen, mert különben kitenné magát annak, hogy letartóztatnák és a határra toloncolnák.

A másik érdeket az kölcsönözte a gyűlésnek, hogy gr. Pálffy-Daun mosonmegyei főispán és volt titkára, a furcsa módon kinevezett mostani alispán, mindent elkövettek a parndorfi néppárti gyűlés meghíusítására és tőlük származott a Lueger-mese, melyet kieszeltek, hogy gr. Batthyány Józsefnek óriási befolyását némileg csökkentésék, de sem az egyik, sem a másik cél nem sikerült.

A parndorfi néppárti gyűlésnek ezenfelül még különös politikai jelentőséget kölcsönözött az, hogy azon a nemzeti pártkövetői, valamint a függetlenségi párt hívei is részt vettek.

A közgyűlés lefolyásáról ezeket írják lapunknak:

A gyűlést Batthyány József gróf nyitotta meg, a törvény tiszteletére intvén hallgatóit.

Aztán Kontur Béla dr. szólt magyarul. Néppárti szempontból bírálta az országos pártokat s legelősebben az Eötvös-Justh-Kossuth-párt ellen kelt ki, a mely a kormányra vaktöltéssel, a néppártra pedig élestöltéssel lő. A többi ellenzékéről is lesújtóan ítélte, de azokra lehet szavazni, ha néppárti jelölt nincs. Egyebekben az általános szavazatjog mellett nyilatkozott, de némi fentartással mert e kérdésről a néppárt csak később fog nyilatkozni.

Ezután ifj. Zichy János gróf beszélt németül. Aztán Rakovskij István kamarás és végül Kusztrics István mosony-ujfalusi plébános, a ki oly vehemensül beszélt, hogy a főszolgabíró fölkérésére az elnök felszólította, hogy tartózkodjék az izgatástól. Kusztrics erre egyenesen a főszolgabíró ellen fordult és oda kiáltotta neki: »A ki azt mondja, hazudik!« Erre a főbíró felkérte az elnököt, hogy vonja meg a szónoktól a szót, a mit az elnök rögtön megtett, a hatóság tiszteletére és alkotmányos

rendre buzdítván. A népgyűlés egyébként példás rendben folyt le.

A gyűlésen részt vett gr. Zichy Nándor és gr. Esterházy Miklós Mórócz is.

Az újvárosi községi iskolák telekkérdése.

Mint mondani szokás minden felvetett eszme nyomában újabb eszmék születnek.

A mint ellett határozva, hogy az új városházát a reál és községi fiúiskolák rozzant ódon épülete helyére építik, azonnal felmerült az eszme, hogy a reál-, polgári és elemi fiúiskolák helyébe egy-egy a mai kor igényének és a közoktatás kezéjainak megfelelő iolát kell emelni

A reál és polgári iskolák palotái, beruházva, felszerelve azóta immár készen állanak és az új tanévvel már falaik közé fogadják a tudvágyó ifjúságot. Ellenben az újvárosi községi iskolák kérdése még mindig stagnál. Szeptemberre mint értesülünk az új polgári fiúiskola fölös helyiségeibe huzódnak meg elemi és iparos tanonez iskoláink, a mely körülmény a kérdés gyökeres megoldását újból hátráltatni fogja.

De hát mi az oka e huza-vonának és paedagogiai szempontból is helytelen eljárásnak? A telekkérdés; nem tudunk megállapodásra jutni, hogy a felmerült ajánlatok közül melyiket válasszuk. Városunk törvényhatósági testülete legutóbbi gyűlésen is foglalkozott ez ügygel és azt határozta, hogy majd máskor fog határozni.

Mi mint a közvélemény organuma helyén valónak és időszerűnek tartjuk, hogy a magunk teljesen tárgyilagos és egyedül a Közérdeket szemelőtt tartó nézetét elmondjuk ez ügyről.

Az újonnan építendő újvárosi iskolák telekének olyannak kell lennie, hogy abba a fiú és leány szakok egyaránt összpontosíthatók legyenek, mert az elemi iskolának a székes főváros példájára végrehajtott koncentrációja idestova elodázhatlanul szükséges lesz.

Ennek a helyes és pártolást érdemlő eszme kivitelének a felajánlott telkek közül kettő felel meg: a nagy-teleki utcán fekvő özv. Grünfeldné féle telek és ugyancsak a nagyteleki

utcán a hely. vall. templom mellett levő lutheránus egyház volt telke.

E kettő közül kell választanunk! És ha mérlegeljük az okokat pro és kontra, a választás sokkal könnyebb lesz, mint tán első tekintetre látszik.

Az új iskolának lehetőleg a városrészt közepén kell épülnie, hogy így a tanuló ifjúság minden irányból közel és egyformán érje. Ebből a szempontból a lutheránus egyház volt telke sokkal előnyösebb az özv. Grünfeldné féle teleknél, mint mely jóval kívül fekszik a központon és közel ahhoz a bizonyos sorhoz, hol a gyermekeknek forgolódni pedagogiai és ethikai szempontból nem tanácsos.

Azután a lutheránus egyház telke olyan helyen fekszik, hol hat utca találkozik: N.-Teleki, Órutca, mint a Pável, N.-Magyar és Pecze-utczák kapcsa, és Hármast-utca, míg az özv. Grünfeldné féle telek ezt a középületknél minden esetre számot tevő előnyt nélkülözi.

Czélsezerőbb a lutheránus egyház volt telke azért is, mert ott kiszélesedik az utca, s így a n.-Teleki utca különben is élénk kocsiközlekedése nem zavarja oly nagy mérvben a tanítást, mint az özv. Grünfeldné féle teleknél, hol az utca jóval keskenyebb és a zaj, zörgés nagyobb.

Igaz, hogy ez utóbbi telek nagyobb, de az előbbi is teljesen megfelel a tervbe vett cél-
nak; utca felőli hossza 42 méter, udvar felőli 75. Ezen a telken monumentális iskola épületet lehet emelni; s ezzel a szóban forgó ma még üres telek egy szép fronttal beléven építve, az ódon fakerítés eltűnne onnan. A telek udvarán levő épületek pedig csekély költséggel két-három kényelmes tanítói laknak volnának alakíthatók.

Nem szabad végül városunknak főleg pénzügyi viszonyainkra való tekintettel figyelmen kívül hagyni azt, hogy míg az özv. Grünfeldné féle teleknél az ajánlati ár tizenyolcezer forint, addig a lutheránus egyház volt telkéé csak tizenötezeröttszáz forint.

Tanügyi, szépiészeti, financiai érdekeink tehát mindnyájan egyértelműleg a mellett szólnak, hogy a két számbavehető ajánlat közül jóval előnyösebb az utóbbi, a lutheránus egyház volt telke.

Csodálatos, mintha csak eszméletét veszette volna. Nem tudott szólni, pir futotta el bánattelt arcát; ötlött-hatolt, szemei lázas tüben égtek, egész valója megrendült, mintha a paradicsom kapuja nyílt volna meg előtte.

Egyszerre homlokára üt, hogy barátja komolyan attól kezdett tartani, ez az ember megörült a nagy örömtől.

Ekkor azonban hideg veríték lepte el arcát és réveteg, borzalmas tekintettel meredezett maga elé.

Majd mélabus mosoly derengett ajka körül: rátekinett hosszasan s merően a szekrényre a száraz ibolyákra, a fakó levelekre, a gyönyörű arcképre.

Hiába ostromolták kérdésekkel, egy hangos szavát nem tudták kivenni.

— Megörült! sutlogják körülötte.

— Barátim! szólal meg végül, kísértetiesen sápadt fejét jobb karjára nyugosza; barátim, azt hiszem, igen, azt hiszem, jobb volna, ha tovább sirathatnám . . .

Mese a jó leányról.

Irta: von Barthaussen.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer, — vagy talán nem is volt, hanem most is van, egy nagyon, nagyon szép leány.

Az operenciákon túl sem kell vándorolnod, tündér-kertet, királyi palotát se keress, tűzokádó sárkány által őrzött bűvös várat sem találsz, hanem ha elmégsz egy szűk sikátorba,

ott egy zöld rácsos házikó piczi ablaka megett, nyíló virogok pompája közepette egy barna fürtű, alabástrom arcú leánykát látsz, ki olyan jó, olyan kedves, akár egy tündér, olyan szép és okos, mint egy király-kisasszony és a kiért, hej de örömet verekednél meg a hét fejű hydrával is.

Egy-zer reggel, a kelő nap pirkadásával elment ez a leányka sétálni. Megesókolta a mamája kezét, csókra nyujtotta telt arcát és lenge fehér ruhában, könnyű léptekkel, mint a szellő, huss ki a kapun, ki a rétekre, mezőre, a hol a bársonyos zöld pázsitban tarka virágok szívták kelyheikbe a csillogó harmatgyöngyöket és ujjongva kiálták feléje:

— Jó reggelt, édes, szép Annuska!

Meglepetve állott meg a leányka és csodálkozva kérdezé:

— Hát ismertek engem, kedves virágocskák?

És a virágok magasra nyujtották fejecskéiket, mosolyogva bölintgattak igent és egy hanggal válaszolák:

— Ismerünk, ismerünk és örvendünk, hogy eljöttél közénk. Jer, ülj le hozzánk a puha fűbe, selyem pázsitra, maradj mindig nálunk és szedj kedvedre belőlünk. Oh Annuska, légy királynénk, mert szeretünk Annuska, aki szebb vagy a rózsánál, méltóságosabb a lilionnál és szerényebb, mint mi kis mezei virágok.

Annuska leguggolt hozzájuk, elégedetten hallgatta hízogó szavaikat, erre is, arra is intve, köszönté őket.

Hát a mint így simogatja a virágocskákat, kezéhez tapad egy fénylő, csillogó harmatcsepp. A kis leányka le akarta törölni a harmatos vizet, de a gyöngyöcske könnyörögve kérte:

— Oh ne törölj le, hagyj kacsódon élnem, míg a nap heve ugys eloszlatja léteimet és felszarit. Mert Annuska, szeretlek Annuska és olyan jó lenni nálad, ki gyönyörűbb vagy a gyöngynél, ragyogóbb a gyémántnál és drágább a tengerek mélyében termő kincseknél.

A virágok meg irigykedve nézték a harmatgyöngyöt és esdekeltek:

— Végy belőlünk is egyet, legalább egyet!

Annuska kiválasztotta közülök a legszebbiket, leszakasztotta tövéről és oda tűzte kebelére, melegen dobogó szíve tájára. S ekkor megsajnálta a kis virágocskát, a melyik most elhervad, meghal s nem gyönyörködik többé a hajnal bibor-vörös sugaraiban, és kérően szólt hozzá:

— Kedves virágocskám, haragszol, hogy leszakasztottalak és elviszlek társaid köréből?

— Oh nem, felelt a virág, mert szeretlek, Annuska, szeretlek s örömet halok meg, szívesen áldozom fel üde léteimet, a mikor boldogságot élveztem tündér kebleden.

A virág büszkén, jobban és jobban simul az ő dicsősége helyére és hogy, hogy nem, megcsendül egy gyenge hang, szólítva Annuskát.

Ki az, mi az, honnan jó a sóhajszerű szólítás?

Egy vad rózsabokor áll mellette, sűrűn benőve leveldús ágacskákkal, a mik tele van-

Mérlegelje városunk tanácsának gazdasági bizottsága is objektíve, tekintet nélkül a mult ma már irreparábilis mulasztásaira, ez okokat és mi hisszük, hogy ugyanerre az elhatározásra fog jutni.

Határozzon gyorsan és községi elemi iskoláinknak az új polgári iskolába való betuszmázolásával ne hagyja elodázni ez ügyet usque ad graecas Calendas.

A Szent-László-Társulat Igazgatóságának szervezése.

A Szent-László-Társulat igazgató-választmánya a társulati elnökség útján a nm. püspöki karhoz azon kérelemmel fordult, kegyeskedjék a társulat áldásos működésének fejlesztésére megengedni, hogy az egyes egyházmegyékben esperes-kerületi s központi igazgatókat kinevezni.

A nevezett társulat áldásos céljainak minél hathatósabban szolgálni óhajtván, Steiner Fülöp dr. székesfehérvári püspök kinevezte a központi igazgatót és az egyházmegye esperesi kerületeinek kerületi igazgatóit, feladatukat pedig a következő pontokban állapította meg:

A Szent-László-Társulat vidéki igazgatóinak feladata.

I. Az espereskerületi igazgató feladata.

I. Az esperes-kerületi igazgató gondoskodik arról, hogy kerületének minden plébániáján a társulati alapszabályok 3. §-ának értelmében társulati bizottság létesüljön s a megalakult bizottság minél buzgóbban járjon el feladatában.

2. Felkéri a kerületi plebános urakat, hogy a helyi bizottságok által gyűjtött társulati tagok névsorát s azok évi tagdíjának esedékes részletét évnegyedenként hozzá küldjék be. A társulati tagok neveit s a befolyt tagdíjak összegét jegyzékbe veszi s e jegyzék kivonatát a befolyt tagdíjösszeggel évnegyedenként az egyházmegyei központi igazgatóhoz teszi át.

3. Gondoskodik arról, hogy a társulati tagok a társulat védszentjeinek, Szent László királynak s Szent Erzsébet asszonynak ünnepeit a társulati alapszabályok 13. §-ának értelmében minden kerületi plébánián, vagy több plébánián gyűlvén össze, együttesen nagy áhitattal s lehető fényvel üljék meg s az Apostoli Szentszék által engedélyezett sz. bucsukban részesülni törekedjenek.

4. Gondoskodik, hogy az egyes plébániákon a plebános ur a körülmények szerint időnként a társulati tagokkal gyűléseket tartson, a

melyeken más kath. hívek is részt vehessenek. E gyűléseken a társulati ügy helyi állapotának tárgyalása mellett az igazgatónak kiváló alkalom nyílik a társulat céljait kimerítően ismertetni s a társulatot a jelenlevők támogatásába ajánlani, kath hitéletük emelésére buzdító előadásokat tartani.

II. Az egyházmegyei központi igazgató feladata.

1. Az egyházmegyei központi igazgató az egyházmegye székhelyén a helyi társulati bizotmányt alakítja meg s annak a társulati alapszabályok 3. §-ában vázolt célját buzgón előmozdítja.

2. Az esperes-kerületi igazgatóknak fent a 3. s 4. pontban felsorolt teendőit az egyházmegye székhelyén teljesíti.

3. Az egyházmegye székhelyén gyűjtött tagok névsorát s tagsági díjaikat a vidéki társulati tagoknak az espereskerületi igazgatók által hozzá beküldött névsorával s díjaikkal évnegyedenként az egyházmegyei hatóság kegyes közvetítésével a társulati elnökséghez (Budapest központi papnevelde) beküldi.

4. A társulatnak az egyházmegye területén levő tagjait az esperes-kerületi igazgatók révén buzdítja, hogy a társulati közgyűlésen megjelenjenek.

5. A társulati elnökséget kikérendő tanácsával támogatja s időnként a társulatnak az illető egyházmegyében észlelt állapotáról értesíti. Székesfehérvár, 1896. évi június 2.

Philippus m. p.,
episcopus.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Június 22.

Kezdeté 10 órakor.

Elnök: Szilágyi.

Jegyzők: Perczel, Josipovich, Nagy István.

A kormány részéről jelen voltak: Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Lukács miniszter.

Hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök figyelmezteti a házat, hogy e hó 27-ikén lesz Pusztazeren az ezredéves emlék-leleplezés; felolvassa azután a többi emlékszóbor-leleplezésének idejét Megállapodás történt arra nézve, hogy a házat az ünnepeken önkénytelenül alakult küldöttség fogja képviselni. Pótlólag ajánlja a háznak, hogy a menyinyben az elnökség köréből nem akadna jelentkező,

ajánlja a háznak, hogy a küldöttség válasszon magának vezetőt. (Helyeslés.)

A czukoradó módosítása.

Bornemissza Lajos úgy találja, hogy a pénzügyminiszter a magyar érdekekre nézve van elég tekintettel, mert ez a javaslat csak az osztrák érdekeket mozditja elő. Reflektál azután a pénzügyminiszter beszédére. A pénzügyminiszter hangsúlyozta, mennyivel kedvezőbb a termelő helyzete a gyárossal szemben, mint viszont. Ő éppen az ellenkező nézetet vallja. Foglalkozik az óriási külföldi tőkével alakult szerencsi gyár körülményeivel, a melyek szintén az ő álláspontjának igazságát bizonyítják. Ez a gyár maga óriási uradalmakat bérelt és itt maga termeli a czukorrépat. Ilyen kedvező lévén a helyzete. Természetesen oly potom árt ajánl a környék birtokosainak a czukorrépaért, a melyet azok el nem fogadhatnak. Ilyen viszonyok mellett a nép elszegényedik s kénytelen kivándorolni hazájából. (Ugy van! balfelől.)

Nézete szerint a javaslat elvetésének nem volna egyéb következménye, minthogy az osztrák és a magyar gyárak közt a kartell felbomlanék. (Igaz! balról.) Köszönetet mond a miniszternek azért a kijelentésért, hogy a fogyasztási adót a fogyasztás területen fogja megtartani. Ez kétségtelenül hathatós módon való védelméül fog szolgálni a magyar érdekeknek.

A javaslatot közgazdaságunkra károsnak tartja s azért általánosságban sem fogadja el s pártolja Bernáth Dezső határozati javaslatát. (Helyeslés balról.)

Polónyi Géza.

Az osztrák kormány azzal a fellevéssel tette meg tulköveteléseit a kvóta terén, hogy a Bánffy kabinet hajlandó lesz ezek teljesítésére. Ebben azonban úgy látszik legalább bizonyos perccenteket illetőleg, hogy tévedett. Nézete szerint azonban Bánffy báró a javaslattal a kvótá-emelés terhes próbáját akarta megkísérteni.

Bizonyítja azután mennyire károsítja az országot a jelen javaslat, hogy az előadó mint a pénzügyminiszter elítélték a praemiumok elvét a mindannak daczára is most még felemelését célozzák a helytelen intézménynek.

Nem kárhoztatja teljesen a praemiumok elvét, mert, a mikor annak hasznából a közönség minden rétegének juttatnak vagy a mikor rá feltétlen szükség van, szükségképen fenn kell tartani. Magyarországon azonban a czukor praemiumnak jogosultsága nincs, mert a produkció a belső szükségletet sem fedezi. Azért, hogy Angliába 3000 mm. czukor helyett 6000 mm.-t exportáljunk, nem volna szabad a fogyasztó kö-

nak szűrő, hegyes tövisekkel. Hát bizony egy vadrózsa erőlködik kikandikálni jól megvédett rejtekéből és a hogy kidugta a fejét, a tüskék megszagatják leveleit, megsebzik szirmait. Oh, mennyire fáj, milyen kínos volt a sóhajlás!

Annuska megpillantotta és részvevőn kérdezé:

— Te hívtál engem, vadrózsa?

— Igen én, Annuskám, jöjj közelebb.

— Nos, mit akarsz tőlem?

— Megsugom neked hogy szeretlek Annuska, mert erényeid vértelnek és megközelíthetlen vagy a rossz által.

Erre megkondul egy kis kápolna tornyában a harang és komoly, érczes hangon hívogatja az embereket a reggeli imára.

Annuska letérdelt szent Szűz Anyánk képe elé és kezeit összekulcsolva, szeméit égne emelve halk hangon, bensőségteljesen rebeg egy szép imát, a mire piczi gyermek kora óta csókok között tanította anyja.

S a hogy a kis harang utolsó szavával bevégezte buzgó imáját és könnyedén, pajzánul szökelve, fut az aranyárga buzakalászközé, ott egy pacsirta zengedezett dicshimnust a magasságbeli Istenhez, áldva, dicsérve a világ mindenható Teremtőjét, alkotása nagyságát.

Annuska áhitattal hallgatta a gyönyörű dalt, és a midőnszerevette, hogy a pacsirta el akar szállani, megszólította:

— Ne szálj el, maradj ti, kis madár, és dalolj még oly szép éneket, mint az elébb.

A pacsirta közel repült hozzá és teli torokkal dalolt:

— Nem maradhatok leánykám, mert fel kell szánnalom, magassabban mint a nagy hegyek, messze tul a fellegeken, az éghez, a hol megmondom Istenkének, hogy te Hozzá imádkoztál. Oh Annuska, szeretlek Annuska, mert vallásos és tiszta vagy.

A leánya ment tovább, mendegélt, amig egy patakhoz ért. Kristály-tiszta viz csergedezett a kavicsos mederben, apró, kis halacszkák uszáltak jobbra-balra és játszottak zavartalan csendben.

Annuska mosolyogva nézett bele a nap fényes sugarai által megaranyozott habok tükrebe és szinte megijedt, a mint egyszerre két agancsos szarvasbogár kerül eléje.

Viaskodnak, erős harcot küzdenek egymással és épen a habok felett éri utól az egyiket az ádáz veszekedés végzette; legyőzve bele esik a vízbe.

Kétségbe esve eviczkél, önerejéből nincsen már menekvés és közel áll, hogy vízbe ful, midőn Annuska megszanja szenvedéseit és segélyre siet.

Levetette czipőit, óvatosan körültekintve lehozta harisnyait és jól meggyőződve róla, vajjon nem látja-e valaki, lenge szoknyácskáját összefogva közeledik a meder közepéhez, épen jókor, hogy a szarvasbogarat megmentse a pusztulástól. Kötőjével megtörölgette és megszártotta szárnyait, melengette puha kacsóiban

ázott tagjait és utnak ereszté a szabad légbe, az Isten adta felséges természetbe.

E közben az apró halacszkák százai sereglettek össze körülte; kicsapnak a vízből és ismét elbujnak kavics hajlékukba, kinyitják szájukat és elkapkodják a kenyérmorzszákat, a mivel Annuska őket éteti.

Ezt meglátták a habok. Messze vidékről sietve hömpölyögtek, sebesen kergetve egymást, hogy mielőbb oda érjenek Annuskához; amikor ott vannak, meglássítják folyásukat és hálásan esókolgatják, nyaldossák a formás kis lábukat. Nem is akarnak tovább menni, mindig ott akarnának maradni, de az utánuk jövők úzik előre, s a mint jönnek-mennek, halk moraj, csendes zugás, dallamos zsongás közt mondogatják:

— Annuska, szeretlek Annuska, mert jó és könyörületes vagy.

Észre se vette e közben, hogy egy méhecske zümmögött körülte; röpködött, röpködött és rá szállott Annuska rózsás ajkaira, rékente munkája gyümölcsét, megédesítette czukornál is édesebb színmézzel.

Azután elszáll a méhecske, ki a partra, virágról-virágra és szedte újra nagy szorgalommal a friss, harmatos virág-kelyhecskékből az édes, tiszta mézet.

A mint Annuska utját folytatná, előjön ismét a méhecske és megszólítja:

— Mondod, leánykám, nem félsz te tőlem?

— Miért, piczi méhecském, hiszen te nem szursz meg engemet, mert nem bántottalak?

zönségre új adót róni. Ausztriában egy lélek 9 kilogramm cukrot fogyaszt évenként, Angliában 32 k.-t, Magyarországon pedig csak 4 k.-t, ebből tehát következik az, hogy Magyarországon a belfogyasztásnak igen is lehet még expanszivitása. (Helyeslés balról.)

A pénzügyminiszter azt mondta, hogy a praemium nem áll összefüggésben a kiegyezéssel; ezzel szemben utal az előadó szavaira, ki nézete szerint éppen ellenkezőleg nyilatkozott. (Zaj jobb felől.)

Láng Lajos, előadó: Hol nyilatkoztam így erre tessék előbb felelni!

Polónyi Géza utal továbbá magának a javaslatnak indoklására, melyből hasonló ellentmondást olvas ki.

Nézete szerint a pénzügyminiszter és a többség az országot tudva megkárosítja. A kartellekre nézve nyilatkozik azután. A miniszter nem kárhoztatja azokat a kartelleket; a melyek a tultermelést akadályozzák. Ezzel szemben az ő nézete az, hogy Magyarországon tultermelésről szó sem lehet, másrészt pedig a tultermelés megakadályozását nem kartellekkel kell eszközölni, hanem eszközölni kell e terményadóval, s melynek egyedül e téren van jogsultsága.

A miniszter közigazgatási uton óhajt e bajokon segíteni; ez ő lehetetlennek tartja, mert a kartellek osztrák és magyar gyárak közt állnak fenn s az osztrák gyárakra a miniszter hatalma nem terjed ki. Törvényes intézkedéseket akar alkalmazni a kartell gyárak ellen s ezért Bernáth határozati javaslatának végső passzusát nem fogadja el, hanem pótlást nyújt be hozzá, melyben utasítja a minisztert, hogy a kartellgyárak ellen törvényes intézkedéseket léptessen életbe s a míg sz lehetséges lesz, a Ház a cukoradójavaslat részletes tárgyalását halasztja el. (Helyeslés balfelől.)

A vitát bezárták.

A pénzügyminiszter beszéde.

Lukács László pénzügyminiszter abban a nézetben van, hogy Polónyi nem régóta foglalkozik közgazdasági kérdésekkel s azért kockáztatja meg téves és helytelen adatokon nyugvó állítását. Hogy a restituczióknál Magyarország károsodott intenzív dolog; belátták azt már elődei is és akkor a kiegyezés alkalmával javították is a helyzetet. Azt hiszi, hogy a jelen kiegyezés alkalmával a helyzet teljes szanálása lehetséges lesz. (Helyeslés jobbról.) Különben pedig kijelenti, hogy az öntudat beteges túllengése az, a mikor valaki igen kevés szakértelemmel akkora pretenzióval ítélkezik élők és holtak felett. (Igaz! Ugy van jobbról.)

— Igazad van — zümmög a méhecske, nem bántalak Annuska, szeretlek Annuska, mert szorgalmas és munkás vagy.

De már most haza kell ám menni!

A nap magasan ragyog és ugyancsak tüzeinek forró sugarai; még folyton incselkednek vele, hol ajkait, hol mélységes szemeit érintik tolakodóan, csintalanul, ami még inkább ösztökéli, hogy gyorsabban lépkedjen.

Vigan is ment az uton haza felé; dobogó kebelével gondolta át, mi szépet, jót hallott ma. Olyan boldog volt, repesett a szíve a sok örömtől.

S a mint éppen azon töprenkedik, hogy már most több jót senki sem tud róla mondani, közel otthonához mélabus dallam üti meg fülét.

A zöld rácsos házikó udvara mögött, hatalmas tölgyfa árnyékában egy daliás ifjú pihen. Nézi — nézi a kedves alakot, merően bámul és mert hiába nézi, fájdalmasan, búsan énekel:

Tépd ki, tépd ki a szívemet,
Tégy egy követ oda,
Hogy ne sirjon, te sajogjon
Árva szívem soha!

Hozzá surran Annuska és kérdi:

— Miért vagy olyan szomorú, fiu?

A fiu arcáról pedig, mint varázsütésre eltűnik a szomorúság, bánat helyett öröm tükröződik szerelmes szemeiből és remegő hangon, halkán suttogja:

— Már nem szomorkodom, szeretlek Annuska, mert szép vagy, jó vagy, kedves vagy és nem tudsz — bicziklizni!

A többi szónokok kifogásaira reflektál azután. Bornemisszának megjegyzi, hogy a javaslat elvetésének fontos következménye az volna, hogy nemcsak Magyarország de Ausztria kivitele is megszűnnék, mert Ausztria sem viheti keresztül e törvényt egyoldalulag.

Bernáth Dezső módosítását valamint Polónyi módosítását mellőzi, mert e törvényt Ausztriával egyetértőleg kell hoznunk így egyoldalú módosításokat nem fogadhatunk. (Élénk helyeslés jobbról.)

Polónyi Géza személyes kérdésben szól.

A Ház a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadja, a határozati javaslatokat pedig mellőzi.

Öt perc szünet után következett a részletes tárgyalás.

A részletes tárgyalás.

A részletes tárgyalásnál többen szólaltak föl, kik több rendbeli módosítást hoztak javaslatba; amelyeket azonban a pénzügyminiszter s előadó ellenezett, mire a Ház részleteiben is elfogadta a javaslatot.

Vicinalizmus.

Ezután több vicinális vasutról szóló törvényjavaslatot fogadott el a Ház, melyeknél iszonyu magasan vannak előirányozva a kilométernyi építési költségek, valamint az állami hozzájárulási hányadok.

Vidéki városok házadó mentessége.

Tárgyalás alá került ezután a vidéki városokban ujonnan építendő vagy átalakítandó házak adómentességéről szóló törvényjavaslat.

Az általánosságban elfogadott javaslat részletes tárgyalásánál felszólt

Horváth Gyula nagyobb kedvezményeket követelvé.

Lukács Gy. pénzügyminiszter ellenezte a javaslat változtatását, mire a tárgyalás folytatása elhalasztatott.

Ülés vége 2 órakor.

TÁJÉKOZTATO.

Junius	22—23. Országos vásár Nagyváradon.
„	25. Tisza Kálmán beszámolója.
„	25., 26., 27. A női-ipariskola vizsgálata és munkakiállítás. Sal Ferenc-utczán.
„	27-én. A régészeti és történelmi muzeum ünnepélyes megnyitása.
Julius	1. Aradi mérnökök és építészek utja Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* A pápa első sz. áldozásának 75. évfordulója. Mint említettük, e hó 21-én, sz. Alajos napján volt 75 éve annak, hogy XIII. Leo pápa 6 Szentsége első ízben járult a sz. áldozáshoz. Ez alkalomból Viterbo püspöki helynöke az ottani sz. Ignác templomában, hol az emlékezetes esemény végbement, emléket kíván állítani s e szándék támogatására bizottság is alakult. A szent Atyának a napokban bemutatják a sz. Ignác templom főoltárának első fényképeit, ki megilletődéssel szemlélte azokat és sajátkezüleg ezeket írta rá:

Ecce altare Domini.

Domine, spes mea a juventute mea.

LEO P. P. XIII.

* A bihar-püspöki templom. A biboros-püspök ur 6 Eminenciájára költségén épülő templom megtekintésére Peiser Károly uradalmi mérnök és a templom tervezője szíves meghívására egy nagyobb részt építészek és mérnökökből álló kis társaság kirándult tegnap délután Püspökibe. — Az építkezés befejezéséhez közeledik és alkalmuk nyílt a megjelenteknek egy a templom külső alakjáról, mint a munka kiviteleről teljes tájékozást szerezhetni. A templom a lelkészlak mellett, szabad és emelkedett helyen román stílusban épült és egyszerű, de nemes formái, helyes arányai és ügyesen megoldott csoportosításával igen kedvező benyomást gyakorol a szemlélőre. — Az épület

belseje is teljes összhangban van annak külsejével és a stilszerűen concepiált oszlop-ivcsoportok és boltozatok eredményesen juttatják érvényre a román stíl nemes és egyszerűségével is megkapó hatását. — A fedélszerkezet is szerencsés és ügyes megoldást nyert. Mindezekhez járul a munka precíz és gondos kivitele, mely a jelen volt szakértők teljes elismerésével találkozott. — A társaság a legjobb benyomásokkal távozott azon meggyőződésben, hogy a méreteiben bár nem nagy, de szép és előkelő izlésű templom — méltóan a fenkölt szellemű építendő nemes intenczióhoz meszesen láthatóan hirdetni fogja az Ur dicsőségét.

* Szent László fogadalmi ünnepe Győrött.

Vasárnap ülték Győr városának hívei a sz. László tiszteletére szokásos fogadalmi ünnepséget, mely alkalommal a szent király fejéreklyéje, egy nagy műbecscsel bíró mellszoborba (herma) zárva a városban körülhordoztatik. Ennek a becses ereklyének viszontagságos a története. Szent László tetemét az ő kedves városában Nagyváradon temették el. Mikor a nagy királyt a szentek sorába iktatták, temetkezési helye valóságos bucsujáró helylyé lőn, s ha nyomor vagy bűn terhe nyomta a magyar szívet, oda sietett szeretett királyának földi maradványaihoz, hogy annak közbenjárását esdje ki Istennél, ki már e földön is oly kegyesnek mutatta magát népe iránt. Később a fejet elválasztották a többi testtől, s díszes ereklyetartóba zárták. A tatárjárás alkalmával a váradai templom porrá égett, de sz. László ereklyéi sértetlenek maradtak. Mintegy másfél század mulva a templom újból elégett, s még az ereklyetartó ércze is megolvadt, de az ereklye menten maradt. Ekkor (XIV. század) készítették neki mostani tartóját. Amit a tatár megkimélt, s ahol az elemek vad dühöngése lecsillapodott, azt meggyalázta magyar kéz. Szapolyai Zsigmond János erdélyi fejedelem, ki atyái hitét elhagyván előbb az ágostai, azután a reformatus s végül az unitárius hitre tért, sz. László sirját feltörette, tetemeit széthányatta — koponyája pedig ereklyetartójában prédául vitetett el. Ezt a drága zsákmányt Naprághi Dömötör erdélyi püspök megvásárolta, s midőn a győri püspökségre átment, ide hozta magával és székesegyházának adományozta. Győr városának katolikuskai mindig kiváló tisztelettel viselhetek e becses ereklye iránt s midőn 1763-ban országszerte földrengések pusztítottak, a szent király közbenjárását kérték, hogy Isten kimélné meg városukat e csapástól. A földrengés mutatkozott is, de csak jelentéktelen kárt okozott. Hálából Győr kath. polgárai egy évenként sz. László tiszteletére tartandó körmenetet fogadtak, mely fogadalmat mindidáig meg is tartják.

* József kir. herceg szemleutja vasárnap kezdődött Szegeden. Oriási közönség várta a polgári és katonai hatóságokon kívül a pályaudvaron a kir. herceget, a kit Kállay főispán üdvözölt. Válaszában a kir. herceg fölemlítette, hogy most van először Szegeden az őt ért nagy családi szerencsétlenség óta és hogy a közönség lelkes éljenzései nagyon meghatották. Az éljenzés után tolytatódott az utczán, a hol a közönség sort állott a Tisza-szállóig. Este a kir. herceg a szegediek elegáns sétahelyén a Stefáni-parkban sétált. Holnap lesz a szemle a honvédség fölött, este pedig a kir. herceg tovább utazik Verseczre.

* Adakozás lelenczházra. A »Fehér kereszt-egylet« alig egy héttel ezelőtt tette le az alapját egy országos lelenczháznak. A negyed millióra rugó építési összeg azonban még nem áll rendelkezésére az egyletnek s a még

hiányzó pénz előteremtése végett nagyobb szabályu akciózt indítanak. Az ország összes összes viriliseit adakozásra szólítják fel. Biharvármegyétől kérik a virilisek névjegyzékét.

* **Ki az oka a vizpocséklásnak?** Vasárnapi számunkban külön cikkben foglalkoztunk a vízvezeték ügyével, a mely szerint a lakosság a vizpocséklással a városnak óriási költséget okoz s erélyes intézkedést provokál a tanács részéről. A nagy vízfogyasztásokat sokan azonban nem a lakosság vizpocséklásának rójják fel, hanem az utcák és terek locsolásánál elkövetett hanyagságnak. Mikor az utcákat locsolják, a legtöbb víz a csatornába folyik, mert a csőkezelő nem ért a locsoláshoz. A rengeteg vizet így minden haszon nélkül a város pocsékolatja el, mintha csak ezzel is kiakarnák erőszakolni a vízórák behozatalát.

* **Temetés.** Tegnap délután nagy részvét mellett helyezték öröknyugalomra néhai Lőrinczy Viktor nyug. állami tisztviselőt, Nagypéce-utcai házából. A gyászház udvarát előkelő közönség lepte el. A gyászszertartást Nemeskey Andor plébános végezte, Torma Izidor és Pák Emil lelkészek segítségével, mely után a koszorúkkal borított koporsót a 4 lovas gyász-kocsira helyezték s kivonult a gyászmenet a Boné-kut mellett levő temetőbe. A diszes temetést Germán Károly »Kegelet« temetkezési intézete rendezte. Az elhunyt özvegye és családja mindazoknak, kik részvétükkel, koszorúikkal és a végtisztességen való megjelenésükkel mérhetlen fájdalmukat enyhítették, ez uton mondanak hálás köszönetet.

* **A nagyváradi kath. főgymnasiunban az 1896—97-ik iskola évre szóló beíratásokat a következő rendben tartják meg:** *Junius 29-én délelőtt 7—10-ig a II. A) B) oszt., június 29-én délután 2—4-ig a III. A) B) oszt., június 30-án délelőtt 7—10-ig az I. oszt., június 30-án délután 2—4-ig a IV. V. oszt., július 1-én délelőtt 7—10-ig a VI—VIII. oszt. és csak is a helybelieket valláskülönbség nélkül vesszük fel. Július 2-án a vidéki tanulókat, még pedig első sorban a román. kath. és ugy a többi vallásfelekezetűeket. Nagyváradon, 1896. június 22. Az igazgatóság.*

* **Telefon a Félix-fürdőbe.** A Félix-fürdő és Nagyvárad közt létesítendő telefon már régi óhaját képezi Nagyvárad közönségének. A fürdő bérlői már egy év előtt megtették a lépéseket a vezeték engedélyezése iránt, de a hivatalos retortákon csak nem rég jutott keresztül az ügy a megvalósításig. A munkálatok serényen folynak s ha a nagyvásár és ezzel együtt a nagypiacz óriási forgalma némi akadályt nem gördített volna a sodronyok elhelyezése elé, ma már vigan csilingelne a távbeszélő a kiváló gyógyhely és a város közt. Egy két nap mulva átadják a telefont a közforgalomnak.

* **A hódolói fölvonulás áldozata.** Bács megyei Imre a vas megyei banderium tagja, a ki a Vérmezőn lováról leesett, az ezen alkalmal kapott súlyos sérülései következtében a leg gondosabb ápolás daczára szörnyű kinok közt halt meg a budapesti Erzsébet kórházban. Halála általános részvétet keltett.

* **A kath. tanítók ezredéves fogadalmi zászlójához** diszes és értékes himzett zászlószalagot rendelt Wenkheim Krisztina grófnő mint zászlóanyja. A rendezőség 300 drb zászlószegről gondoskodott és ezek közül többet nével ellátva, lelkes hangu levél kíséretében küldi szét. Felhívjuk olvasóinkat és munkatársainkat, hogy ha ily zászlószegre mások, avagy önmaguk nevében is reflektálnának, ebbeli értesítésüket lehetőleg minél előbb a Rendezőségi irodához intézzék.

* **Kántortanítók esküje.** A munkácsi püspök legutóbbi körlevelében elrendeli, hogy az egyházmegye területén alkalmazandó minden éneklész-tanító beiktatása alkalmával lehetőleg

az isteni tisztelet tartama alatt, esetleg előtte vagy utána a templomban állása kellő betöltésére ünnepélyes esküt tegyen. Ugyanezen eskü letétele után az eskümintá az illető kántortanító által aláírandó és a kerületi espers utján hivatalos jelentéssel és a leltárakkal együttesen az egyházmegyei hivatalhoz beterjesztendő.

* **A kongrua.** A győregyházmegyei sopronszent-mártoni alesperesi kerület Felső-Rámczon rendkívüli gyűlekezetet tartott június hó 15-én, melyen elhatározták a megyés püspököt megkérni, hogy kegyeskedjék a püspöki karnál odahatni, hogy a javadalmak összeírását czélzó miniszteri rendelet hatályon kívül helyezése czéljából fölterjesztés történjék a magyar kath. egyház legmagasabb kegyurához — az apostoli király ő felségéhez, és hogy ez ügyben egyházmegyei conferentia hívassék egybe.

* **A wolfi korcsma bérlete.** Láng Jakab, a wolfi korcsma bérlője valószínűleg megbánta a várossal kötött bérletet s mindenáron szabadulni akar a korcsmától. Nem rég egy beadványában azt adta elő, hogy rabló cigányok megtámadták s kiakarta rabolni és esetleg meggyilkolni. Mivel ily körülmények a saját és családjának élete nincs biztonságban, mentse fel őtet a bérlettől. A városi tanács a kérelmet elutasította. Láng azonban ismét beadványt intézett a városhoz s kéri a rája nézve életveszélyes bérlet felmentését.

* **A kozmopoliták.** A magyarországi szabadkőművesek ma avatták föl közös páholyházukat, a melyet az egész földkerekségen gyűjtött pénzen építettek a Podmaniczky-utca és Vörösmarty-utca sarkán. A főváros közgyűlése tudvalevőleg megtagadta tőlük az ingyen-telket, s így maguk adtak össze akkora összeget, a melyből nemcsak a telek ára, hanem az impozáns palota építésének minden költsége is kiment. A házavatás ünnepén képviselve volt az egész magyar szabadkőművesség, a melynek mintegy harmadfelezer tagja van s követeket küldtek a magyar nagypáholy védelme alatt álló határszéli páholyok, a csehországi, galicziai, horvát és szerb szabadkőművesek, a dán nemzeti nagypáholy, a portugál nagytanács, az egyiptomi és new-yorki nagypáholy, a luxemburgi és belgiumi nagy Oriens, az észak-karolinai, new-hampshirei és az olasz (római) nagypáholy, a tuniszi nagytanács, a berlini Kaiser Friedrich-páholy, a darmstadti és szászországi nagypáholy s képviseltette magát budapesti szabadkőművesekkel az öt világrésznek mintegy ötven nagypáholya és mindenünnen sürgönyök s levelek is érkeztek.

* **A női ipariskola kiállítása.** Csak nem rég, ez év elején nyitotta meg Szedlarik Istvánné-Dudinszky Anna nőipariskoláját Nagyváradon s ezzel egy rég érzett szükségét pótolta. Fáradozásának fényes eredményét a napokban fogja bemutatni a szülőknél s az intézet iránt érdeklődő közönségnek. A záróvizsgálatok csütörtökön, június hó 25-én, 26-án és 27-én tartatnak meg az iskola Sal Ferencz-utcai helyiségében. Felhívjuk a női ipariskola munka kiállítására a közönség figyelmét.

* **Változik a gyógyszerek ára.** A gyógyszerek és gyógyárak eladási árát, időnkint a belügyminiszterium mint legfőbb közegészségügyi hatóság állapítja meg s ezt az összes gyógyszerészek kötelesek betartani. A gyógyszerek árában pár nap mulva, július hó 1-én némi változás lesz, a mennyiben egyes gyógyszerekre új árakat állapított meg a miniszter. Az új árszabás már nyomtatásban is megjelent.

* **Biztonsági kengyel, lovasok számára.** Nemesak a kocza-lovasokon: aliás »Sonntagsreiter«, hanem a nyálka hivatászerű lovason is megessik, hogy a ló egynehány bakaugrása, vagy ágaskodása folytán kipottyanik a nyeregéből és — ha lába a kengyelben megakad — a ló maga után vonszolja a szerencsétlent, miáltal az illetőnek testi épsége, sőt az élete is veszélyeztetve van. Hasonló baleset folytán mult ki nemrég Vilmos királyi herczeg is. Ilyen szeren-

cétlenségeknek elejét veendő már többféle önműködőleg nyíló kengyelt találtak fel, de egyiknek szerkezete sem volt annyira biztos és egyszerű, mint a Siehermann Lipót budapesti kovácmester által szerkesztett kengyele, ez a kengyel akként van szerkesztve, hogy ha a lovas leesik és a lába a kengyelben megakad, ez önműködően kinyílik, mi által a lovas meghurczolása megakadályozva van.

* **Vakmerő betörő.** Nagyvárad különben elég jó közbiztonságát két eredeti betörési kísérlet tette változatossá a napokban. Szombaton éjjel Kis-Körözs-utczán Baly László lakásának ablakát valami jómadár az új fajta üveg-vágóval kimetszette. A zörrenés azonban felkeltette a lakásban levőket, akiknek a lármájától a gazember megijedt s kereket oldott. A Nyomda-sikátor és uri-utca sarkán levő Fráter-féle háznál szintén ilyen módon akart a lakásba bejutni valószínűleg ugyanaz a gazember, de a már kimetszett üvegtábla kiesett és nagy csörrenéssel széttört. A zajra felriadt cseléd kiáltására a betörő elmenekült. Itt annál nagyobb baj lett volna, ha a gazember bejut a lakásba, mert csak egy 82 éves agg nő lakik ott egy cseléddel. Jó lenne, ha a rendőrség az ilyen félreeső utcákra, sikátorokra nagyobb figyelmet fordítana s az éjjeli őrszemek ezeket minél gyakrabban bejárnák.

* **Vajay füzeteit elkobozták.** Ruzsinszky József tanító Vajay képviselőnek »Ezredévi emléksorok« című 70 darab füzetekéből néhányat szétosztott, de nem az iskolában, ahol a politikát soha egy betűvel sem érintett, hanem Vajaynak n.-ürögdi és patacsi választói közt, kik ő reá szavaztak. E hó 17-én Vaniss Sándor főszolgabíró telefon utján megparancsolta Vajay füzeteinek elkobzását. A 70 darabból még meglevő 36 darabot a tanító át is adott neki.

* **Silány nagyvásár.** Az urnapi országos vásár tegnap kezdődött Nagyváradon. A vásári komédiák, látványosságok előzőnlötték a nagy piacot; hajnaltól késő estig nyiszorog a kintorna, szól a nagy dob. A baromvásár tegnap elég élénk volt, de az árak nem érték el a kívánt magasságot. Az iparvásárban a kínálat igen nagy volt, de a kereslet nagyon gyéren mutatkozott. Szegény iparosaink éppenséggel nem lehetnek megelégedve a silány vásárral. A mai vásár sem ígérkezik valami fényesnek.

* **A varrógép jubileuma.** Ez évben a háztartások legnékülözhetlenebb szolgálója, a varrógép 50 éves jubileumát ünnepli. A varrógépet tudvalevőleg Howe Eliás találta fel Massachusettsben hosszú kísérletezések után. Találmányát 1846-ban szabadalmaztatta, a mire csak nagy nehezen tudta összegyűjteni a szükséges pénzt. Eleinte Angolországban próbált szerencsét eszméjével, de hiába, nem akartak vele komolyan szóba sem állani s így vissza kellett térnie Amerikába. Annyi pénze sem volt, hogy az utazás költségeit fedezhette volna, a miért is úgy segített magán, beállott a hájóra szakácsnak. Visszaérkezvén hazájába, az a meglepetés érte, hogy mások az ő találmányát már szétlétben kiaknálták s a magukénak adták ki. Pert kellett indítania ellenük s annak tartama alatt, hogy megélhessen, be kellett állania egy mechanikushoz segédnek. Végre mégis csak akadtak pártfogói, megnyerte perét, a melyet szabadalmáért folytatott, kapott kártérítési és azon felül minden Amerikában készült varrógép után 14 dollárt. Varrógépének tömeges gyártása következtében rövid idő alatt gazdag emberré lön.

* **A király hadsegéde a kiállításon.** Ő felsége szorgalmasan látogatta a kiállítást; utjában kíséri őt a hadsegéde. A kiállítási csarnokok előtt nagy közönség fogadja az uralkodót. Udvariasan nyitnak neki utat, éljeneznek és mikor az uralkodó belépett a csarnokba tolongva követik az ajtóig. És összenyomják — a hadsegédet. A hadsegéd azonban derék legény és kivágja magát a bajból. Csakhamar ő is bent van a pavillonban, ahol már egy frakkos ur buzgón magyaráz a királynak. Minden frakkos ur mellett van azonban egy másik frakkos ur (ez a kettő többnyire konkurrens) aki iszonyu

böbeszédrel, a hatvanas évek elejéről vett magyarázatokkal illusztrálja a látnivalókat. És a második frakkos ur — jut a hadsegédnek. Végre azonban a legbővebb beszédű ur is véget ér s az uralkodó tovább megy. Ekkor Kezdődik alkonya — a főhadsegédnek. *A.* kiállító, aki mézgát és ruggyantát gyárt, egy nagy darab mézgát nyújt át a királynak, aki ezt átadja a hadsegédnek. *B.* kiállító, gyönyörű steeringyertyákat készít. *C.* kiállító tervezte az Itatóspapiros Alhambrát, melyből egy oszlopot nyújt át. *D.* kiállító kimoshatalan fekete tintát ad. *E.* ur Siketnémák Lapjának hat kötetével hódol. *F.* kiállító az új országházat készítette el csokoládéból. *G.* szalámiágyuval szalutál. *H.* egy szépen kifejlesztett csukát nyújt át — a hadsegédnek. A király még egy órája sincs a kiállításon és máris leroppan a teher súlya alatt — hadsegéde. Van nála vagy ötven zsebkés, husz tizedes mérleg, falióra, rámás csizma, pattogatott kukorica, füst nélküli lőpor, babakocsi, zsebhinta függő, ágy, monstre-klarinet, czukorrépa, aloé-mag, villamos motor, vasuti tilos jelző, lóki fogó apparátus, farkas csapda, spriczerkonzerv. Tessék hozzáképzelní, hogy déli egy óra van, a nap oly forró, mint a tüzes kemence, mikor Dániel benne volt, hogy az uniformis pokolian szorít és izzaszt, hogy a csarnokok légmentesen elzárva s akkor megtudják önök, nyájas olvasók, mi az a — hadsegéd.

* **Letartóztatott nagykereskedők.** A vásárnapi számunk sürgönyei közt említett esetről újabbakat írnak: A Zifferblatt és Knöpfmacher cég, amelynek az Erzsébet-téren nagykiterjedésű rövidáru-üzlete volt, a múlt hónapban fizetéseketelenséget jelentett. Minthogy a jelek hamis bukásra matattak, a rendőrség vizsgálatot indított, amely aztán ki is derítette, hogy a cég két derek főnöke Zifferblatt Ármin és Knöpfmacher Izidor a fizetéseketelenség bejelentésével csak hitelezőiknek csalárd megkárosítását célozták. Ennek alapján a vizsgálóbíró elrendelte a két agyafurt férfit letartóztatását. A cég passzívja 120.000 frt áruhitel és 20.000 frt tartozás, aktív vagyon pedig állítólag 120.000 frt. A hitelezők legnagyobb része bécsi kereskedő, a pesti piac keveset szenvedett.

* **Érdekes esküvő** lesz f. hó 24-én Debreczenben Kenyeres Jónás siketnéma nagyváradi nyomdász esküszik örökhűséget Liederman Mihály sertéskereskedő leányával, ugyancsak siketnéma Irma kisasszonnyal.

* **Uj anyakönyvvezetők.** A m. kir. belügyminiszter Nagy István okleveles jegyzőt a bályoki, Horváth Lajos segédjegyzőt pedig margittai anyakönyvvezetőséghez helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

* **A 169. §. a gyakorlatban.** Vajay István orsz. képviselőt egyik élclapunk Mezei Mór képviselő válaszába alkalmából úgy tünteti föl, amint Budapest-Lipótvárosi érdemes képviselőjének kortes zászlaját viszi. Midőn ez iránt interpellálják Vajayt a választ adja:

Én Mezei ellenjelöltjének léptem föl a Lipótvárosban! De az új törvény szerint, ha a pap egy jelölt mellett agít: — annak ha megválasztják is, megsemmisíti mandátumát a kuria. Ergo, — (elkiáltja magát:) az atya, fiu és szentlélek nevében! Keresztény hűveim, éljen Mezei Mór képviselőnk!

Egy másik élclap ugyancsak a 169. §. alkalmából ezt írja: »A tulvilággal való fenyegetés — akár a jelölt teszi, akár megsemmisíti az érdekekben — ezentul a képviselői mandátum megsemmisítését vonja maga után. Nem is kell hát egyéb, mint két tiszta-eszlári tanu a kiket Ötvös kitanítson a keresztény jelölt elleni vallomásra, vagy egy rabbi ki a szószerű boszúból korteskedjék a keresztes y-jelölt mellett és kész a mandátum semmiségi oka.

* **Vendéglőben. A vendég a főpinczérhez.** Hozzon nekem két lány tojást.

B. vendég: Nekem is kettőt, de frisset.

Főpinczér: A pikkolóhoz: Hozzon a konyhából négy lány tojást: de kettő friss legyen belőlök!

* **A ki mindenáron szerepelni akar.** Jelenet a képviselőházban a Lueger interpelláció alkalmából, midőn Herman Ottó magára vette az interpellálónak egy kézmozdulatát.

Herman Ottó: Személyes kérdésben kérek szót!

Elnök: Mi ezimen?

Herman Ottó: Megnevezett! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem igaz! Nem lehet!) Engedelmet kérek a képviselő ur megnevezett. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem Lueger! Rámutatott csak! Interpellációnál nem lehet!)

Elnök: Kérem a képviselő urakat.

Herman Ottó: Személyes kérdésben kérek szót! (Felkiáltások: Nem lehet!)

Elnök: A képviselő ur nem szólhat, míg nincs tisztába hozva a felszólalás czíme. Én végig hallgattam az interpellációt, de a képviselő ur személyére semmi hivatkozás nem történt.

Herman Ottó: Közbeszólásképen! (Felkiáltások: Rámutatott!)

Elnök: Gesztikulációkra pedig, melyeknek semmi jelentőségük sincs s a mit én nem is vettem észre, nem lehet személyes kérdésben felszólalni. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Szerepelni akar!) Ennél fogva — nézetem szerint — felszólalásra joga nincs és az ülést bezárom.

Az ülés végződik d. u. 1 óra 45 perczkor.

* **A negyven éves uszoda.** Lám, lám! Ki hitte volna, hogy az öreg Feldman bácsi uszodája már negyven éves? E hygienikus szempontból annyira fontos intézmény, melynek kezdeményezője s megteremtője az öreg Feldman volt, bizony, negyven év óta nagyon sok előnyben részesítette városunkat. Egy egész gárda fiatalok tanult meg itt kitűnően uszni, negyven kánikulán át szolgálta közegészségügyünket, anélkül, hogy a város csak gondolt volna is vele és negyven év alatt, bizony nagyon sok élvezetben részesítette a váradi lakosokat. Most már nagyban készülnek a negyvenéves fennállás megünneplésére s a mily kellemes vizű uszodát renováltak is az idén, hogy mentől nagyobb kényelme legyen a fürdőző közönségnek.

* **Helyreigazítás.** Múlt számunk teleggramjai közt a „püspök-jelöltek” című egy élő püspökünk helyére említ jelöltet. Minden olvasónk bizonyára észrevette a hibát s ön-maga javította ki pécsire az illető helynevet. Bocsánatot kérünk a durva hibáért, melyhez hasonló többé nem fog előfordulni, minnek czéljából gondoskodunk róla, hogy a sürgönyök ezentul avatottabb kézen át kerüljenek szedés és nyomtatás alá.

* **Rövid hírek. Szélütött öreg asszony.** Tegnap reggel a László-templomból Líbár Mária 85 éves öreg asszony kifele ballagott, azonban a templom ajtóban összeesett. A megjelent orvos szív-szélhűdést konstatait s eszméletlenül szállították lakására a szerencsétlen öreget. — **Tűz elleni óvintézkedés.** A rendőrség a nagyváradi szinkör tűzrendészeti szempontból, részint hiányos, részint még nem is létező eszközök beszerzését illetve pótlását s a szükséges óvintézkedési munkálatok megtételét elrendelte. — **Úra lopás.** Stetin a János, tegnap bement egy koresmába sört inni s míg egy mellékszobában a sört itta, zsebéből óráját, állítólag Szabó János, ki a koresmában a sört kiszolgált — ellopta s mint panaszos előadja, a gyanut megerősíti az a körülmény is, hogy Szabó csalta be őt a mellékszobába, hogy sörtét ott igya meg. — **Három jómadár.** Három borbély legényről szól a nóta, névszerint Bodó Sándor, Imre Lajos és egy Braun nevűről, kik vasárnap abban hagyták a szappan habzalék kedvelményes mineműségét keverni s a héten összekuporgatott »trügel»-del zsebükből egy a nagyhid melletti koresmába mentek, hol sokat találtak felönteni a garatra, s később vitalkozni kezdtek és a dolog szóról-szóra, majd ollóra került s vérig ollózták egymást a nemrég még jóbarátok. Bodó Sándor és Imre Lajos hűvösre került, Braun azonban megugrott a megjelent egy szál rendőr karjai elől. — **Kitiltott maszlag.** Mindenfelől igyekeznek beplántálni Magyarországra a különféle szellemi maszlagot, hogy elkábítsák vele az idegen ajku nemzetiségek fejét. Legújabb Amerikából, Pittsburgból küldözgettek be egy tót naplót »Narodny Kalendár 1896» czímmel. A belügyminiszter leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben ezen munkát az országból kitiltja s az összes található példányok elkobzását rendeli el. — **Ungyilkos lett a fia miatt.** Ádám János érsemjéni lakosnak nagyon bántotta a lelkiismeretét, hogy az ő fia egy tolvaj kompániába keveredett s még ő maga is ivott a lopott borból. Attól is félt, hogy a bajba még ő is beletalál keveredni s most, 50 éves korában kell vizitálnia az ügyészségnél. Félelmében felakasztotta magát a kert fűzfájára. Előbb egy szíben akarta magát kivégezni, de testvére észrevette

s megakadályozta. Később azonban észrevétlenül belopódzott a kertbe, végrehajtotta sötét szándékát. Mire észrevették, meg volt halva. — **Vadászati jog bérlete.** A közeli Szent-András és Uj-Palota községek vadászati jogát június hó 28-án fogják bérbeadni. — **A piczulák vége.** A sokáig forgalomban volt 10 és 5 kros osztrák értékű ezüst váltópénz 1897. január 1-től kezdve a törvényes forgalmon kívül helyeztetik. Addig tehát iparkodjék mindenki tudni piczuláin vagy nikkelle váltani. — **A néppárt Bars megyében.** Folyó hó 16-án Molnár János apát elnöklete alatt Kis-Apáthiban is néppárti értekezlet tartott, melynek eredménye az, hogy Bars megye területén legközelebb szintén néppárti nagygyűlést fognak tartani.

Letartóztatott pénzhamisítók.

A leleplezés.

Répás Mihály csendőr-örmszervező ma Kis-marján letartóztatta, Felföldi Gyula kovácslegényt és öregebb Ráduly Lajost.

A pénzhamisítóknak úgy jöttek a nyomára, hogy Felföldi a kismarjai kereskedőnél vásárolt portékáért csupa husz fillérekkel fizetett. Ez a szatócsnak feltűnt, miért is a kapott nikkelpénzdarabokat összehasonlította a régibb idő óta birtokában lévő hasonló pénznemekkel; s ekkor kitűnt, hogy a Felfölditől kapott érmeiken az *A* és *K* betűk ferdén állanak.

Észleletéről azonnal értesítette Répás örmestert, aki Felföldit letartóztatta és lakására vezette.

A hamisító banda.

A csendőr örmester Felföldi lakásán két embert talált, akik megjelenésekor szökni akartak; de menekülésük megghusítottván, különféle bűnjeleket akartak eltüntetni. Ezt azonban a csendőrök meggátolták s rájöttek, hogy a kettő a letartóztatott Felföldinek czinkostársa, akik éppen a hamisított pénzek előállításához szükséges ércanyag vegyészeti előállításával voltak elfoglalva. Ezek öregebb s ifjabb Ráduly Lajos.

A vallatás.

Ezután vallatóra fogták a hamisító banda tagjait, egyuttal házmotozást tartottak. Ennek hosszas folyamában végre kitűnt, hogy a hamis 20 filléreseket öntés útján gyártották foszmintákban.

Az ércanyag gyarló, de annál nagyobb ügyességről tanuskodik a fönnevezett kovácslegény által kieszelt pénzöntő szerkezet, mely áll egy kürtővel ellátott négyszögű vaspléh-készületekből, melybe a fosz (gipszmintát helyezték és abban öntötték ki a hamisított pénzt. A bűnjelek láttára, melyeket a csendőrség hosszas keresés után egy rejtekhelyből hozott napvilágra, a bűnösök bevallották tettüket.

Bilincsen a börtönbe.

A három hamisítót a csendőrség bilincsekbe verve ma hozta városunkba és bűnjelekkel, valamint a hamisított készpénzzel együtt átszolgáltatták a kir. ügyészségnek.

Czinkostársak.

Hire járt késő éjjel, hogy városunkban több helyen házmotozást tartottak és a hamisító banda több tagját sikerült kipuhatolni. A vidéken is szorgos kutatás folyik a hamisító banda czimborái után, ugy Mezőtelegden, Ersemjén s más helyeken.

Több koresmáros és szatócs erősen kompromitálva van.

Óvatosság.

A közönség saját érdekében jól teszi, ha a 20 és 10 filléres elfogadásánál a legnagyobb elővigyázattal él; mert hir szerint egész Nagyváradot s vidékét előzönlötték ily hamis érmeikkel.

EGYESÜLETEK.

A nváradai kerületi betegsegélyző pénztár ülése.

A nagyváradai kerületi betegsegélyző pénztár vasárnap tartotta meg havi ülését.

Pataky József b.-ujfalui bizalmi férfinak 54 korona tiszteletdíjat szavaztak meg.

Titkár: Sarkadi Ignác bejelentette, hogy Sarkadon teljesen rendezte a pénztár ügyet. A kismarjai gyógyszerészeket felhatalmazták, hogy a pénztár tagjai részére a gyógyszereket szolgáltatassák ki a pénztár terhére.

A margittai járás még teljesen rendezetlen. S miután nagyjából a szolgabírói hivatal magatartásán mulik, hogy a pénztár nem hajthatta végre a törvény rendelkezéseit a pénztár igazgatóságait a pénztár igazgatósága elnök és titkárról álló küldöttség útján kéri a támogatást az alispántól.

A pénztár havi forgalmáról adott titkári jelentést örvendetesen vette tudomásul az igazgatóság, mert a pénztár anyagilag fennállása óta még sohasem produkált olyan kedvező eredményt, hogy majdnem 2000 forint készpénzzel rendelkezik.

Ezután Sarkadi Ignác titkár számolt be tanulmányutjáról.

Meglátogatta a miniszter által annak idején kitüntetett pénztárakat és figyelemreméltó javaslatokat terjesztett elő az iránt, hogy lehet a kerületi pénztárt ugyszólván vezérszerephez juttatni a vidéki pénztárak között.

Az előterjesztést teljes egészében elfogadták. Kimondták, hogy jövőre a központban negyedik orvosi állást rendszeresítenek s az ellenőr és pénztárnoki állásokat egész napi munkakörrel szervezik.

Szücs Sámuel réli gyógyszerész előnyös ajánlatát elfogadták.

Dr. Moskovits József és titkár együttes indítványa értelmében felírják a kereskedelmi miniszterhez, hogy a pénztár tisztikarának, esetleg csak titkárának a biharmegyei vasutakra ingyen vagy kedvezményes jegyeket adjon, miután a pénztár az ellenőrzési és terjeszkedési költségeket nem bírja meg.

Titkár indítványára felhívják a cselédtartó közönséget, hogy alkalmazottaikat léptessék be a pénztárba. A betegellenőr és pénzbeszedő részére egy kerékpárt vásárolnak, hogy kötelességének gyorsabban és pontosabban megfelelhessen.

A Neuschloss és fiai szalontai czégnél alkalmazottak családtagjaitól megvonja a pénztár a díjmentes gyógykezelést, ha a betegedési arány nem apad. A tisztviselőknél és családtagjaiknál a pénztár ingyen gyógyszert szavazott meg és ezzel az ülés véget ért.

A v.-velencei Népkör ujjá szervezése. A várad-velencei »Népkör« új elnöksége és választmánya nagy erővel igyekszik, hogy a újra szervezze, működését intencivebbé tegye az egyesületet. A taggyűjtő iven szíven szaporodnak a belépők. A kört új butorzatallátták el s jó teke-pályát készítettek a tagok szórakozására. Még ez évben az alapszabályokat is újra átdolgozzák. A választmány küldöttsége ma, június hó 23-án este 7 órakor a értekezletet tart a kör helyiségében. Ez alkalommal megbeszéljük a pénztár és a könyvtár rendezésének kérdését.

SZINHÁZ.

Három Kázmér.

Tegnap negyedszer adták Beöthy László 3 Kázmér-ját csekély közönség előtt, némi szerepváltozással, a kapitány szerepét ugyanis Bartos játszta, Gelb Salamont pedig a beteg Megyery helyett ismét Leövey. Az ötletes darabon újból jól mulatott a közönség, különösen tetszettek Áldor, Turchányi, Rózsahegy, Vendrey, Leövey Gelb Salamon hálás szerepében a tőle megszokottnál tegnap sokkal jobb alakítást nyújtott.

Vasárnapi előadások. Délután ismét a »Gyermekrablónő« című rémdráma került színre. Az előadás elég jó volt s csak a közönség kissé repült kakas és többily epizód ese-

mények semmisítették meg a szerző által elérni óhajtott idegrázó hatást. — Este Klárné *Angyal Ilka* népsziműve az »Arendás Zsidó« győzött meg bennünket tökéletesen arról, hogy a szintársulat, nem képes színmű előadásokra. A köznép különös beszéd modorát, — természetét, nem képesek utánozni, s unalmassá teszik a darabot és a leghatásosabb jelenetek is ellapulnak kezükben. *Turchányi Olga* egyes jelenetei, — különösen, mikor atyját utánozza elég sikerültek voltak, azonban pártnerre *Rózsahegy* Kálmán, tulfinom parasztleány volt s nem birt elég erővel, hogy érvényre emelje, a szerepében előforduló drámai jelene-
teket. (Igy mikor atyja megszegyeniti) *Vendreyben* találtunk egyedül ez alkalommal kiváló alakítórá s látszott játéka a gondos tanulmány és megfigyelés s finom humorát a közönség zajos tapsokkal jutalmazta. *Laczkó Aranka* és *Bartos* szintén megálták helyüket.

(Ifj. M. J.)

Hírek a szinkörből. Ma adják ifj. Dumcs Sándor jeles színművét »Az Idegenről«. A czimszerepet *Cerny Berta* játszta. Kitűnő szerepe van a darabban *K. Szerémy Gizellának* és *E. Kovács Gyulának* is. A többi főbb szerep *Szentgyörgyi István*, *Bartos Gyula*, *Janovics Jenő* és *Klenovits* kezében van.

Színészet Nagyszalontán. Számos pályázó közül, a főszolgabíró, a nagyszalontai színi idényre, *Kovács Laura* jónévű szintársulatának adott játszási engedélyt. *Kovács Laura* szintársulata, jelenleg Mező-Turon működik.

IRODALOM.

— **A Herkó Páter előfizetési fölhívása.** Minden elképzelhető dolgot elkövettünk idáig, hogy az eredeti 4 frt előfizetési ár mellett megmaradjunk. De ez küzdelmes hosszú négy év leforgása után is teljes lehetetlennek bizonyult, ha csak a liberális lapokkal a versenyt feladni nem akarjuk, vagy a lap terjedelmét meg nem kibővíjük. A művészi képek mesés drágasága, valamint a papírának felszökkenése és más növekedő anyagi terhek kényszerítenek minket, hogy a lapot 4 frtről hat frtra emeljük. A »Herkó Páter« még így is a legnagyobb és legolcsóbb éleztlap fog maradni. Mégis mindenesetre azon fogunk lenni, hogy ez anyagi emelkedéssel a lap szellemi emelkedése is nagyban velejárjon. Nagybecsű előfizetőink további rokonszenveért és támogatásáért esd a szerkesztőség.

Igazságszolgáltatás.

Móricz Pál felmentve. Az ismeretes csőd-ügyből kifojólag, sikkasztás büntetvével vádolt *Móricz Pál* ügyében, a kir. törvényszék által hozott felmentő ítéletet, a kir. tábla jóváhagyta.

Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés. A múlt év október havában a régi gázcsöveket ujakkal cserélték fel. Pár hóval ez előtt azonban, vízvezetéki csöveket raktak le, ugyancsak ezen az utcán s a vízvezetéki csövek árkától csak alig 30—50 centiméternyi szilárd földanyag választotta el, a gázcsövek árkát. Ásás közben tetemes mennyiségű földet raktak a laza földanyagra s ennek nyomása következtében a szilárd földanyag bedőlt s *Veres György* munkást félig eltemette s a jobb térd izületét megzúzta s a zuzás következtében, 18 napig volt beteg s daczára e szerencsétlenségnek, nem tettek óvintézkedéseket ez intéző körök s nyolcz nap mulva, ugyancsak ily eset történt *Kósa Lajos* munkással, kinek ballászára és bokája sérült meg. A gázgyár igazgatója *Rees Emil* Lajos és *Zimmer* munkavezető gondatlanságának tudta be a vádló a 2 rendbeli gondatlanságból történt súlyos testi sértést. Az igazgatót, *Várad* i Mór védbeszéde meghalgtatása után felmentette, Zimmer pedig, mint a munkálatok technikai vezetőjét bünösnek mondta ki és 20—20 forint fő és ötöt forint mellék pénzbüntetésre ítélte. Ügyész és Zimer védője dr. *Gyémánt Jenő* fellebbeztek az ítélet ellen.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Írta: I. van Woude.

49

Nem válaszolok, mert szórakozott vagyok. Minden másképpen esett meg, mint ahogyan én kigondoltam magamnak.

— Munkát sem találnak a szegény emberek; folytatja Lotti, valószínűleg csak hogy más tárgyról szóljon.

— Miért nem?

— Az idevaló emberek majd mind téglavető és földmivelők... mihez kezdenek azok, ha az árvíz előnti a vidéket? Mikor a nagyságos ur oda volt, még nagyobb lett a baj. A plébános s mások sok segélyt osztottak ki, de munkát, s keresetet nem képesek adni. Ami urunk ad bőven. Mikor hazajött, az idő engedett, amint tetszik tudni. Amint meghallotta a Jakabtól, hogy baj van, mindjárt más nap keresetet adott nekik. A nagyságos ur egy dombot akart állíttatni a kertben és ezt halmozták föl az emberek. Még nem kész, mert beállott a fagy; mégis több napon át volt keresetük, mivel a földet tíz percznyire innen talicskán kellett idehordani.

Dombot csináltak? ismétlem meglepedve. Hogy is jutott Tom ily gondolatra?

— Igen, nagysága. Az ur bizonyosan a munkahiány idején keresetet akart nyújtani a szegényeknek. Tetszik tudni, mikor a számtartó még élt, akkor másképpen volt az. Mennyit loptak akkor az udvarról és a parkból. Most az egész télen át egy száraz gally, de annyi se vészett el. A nagyságos ur olyan áldott jó szívé ur; teszi hozzá az öreg rezgő hangon, mialatt köny lopózik a szemébe. Egész nap csak embereire gondol és szorgoskodik róluk. Gyakran annyi időt se vesz magának, hogy elköltse ebédjét.

En bohó, én meg azt hittem, hogy Tom unatkozni fog, és sovárogni fog utánam már csak idő töltésből is.

— Mondja Lotti, mit gondol, meddig marad el még az ur?

— Nem sokáig, nagysága. Már jó ideje elment; csak egy csésze teát ivott s azután távozott.

A cseléd ezzel kimegy. Most azután egyedül vagyok és elkezdek alá s föl járkálni, hogy gondolataimat rendezzem.

Én nem tudok amolyan emberekkel foglalatalkodni. Ha Tom még megkérne akkor még elmennék hozzájuk, mint annakelőtte, de nem találnám örömet. És ezt érezetni is fogom vele. Kérni fogom őt, adjon nekik pénzt, sokat, de aztán maradjon nálam odahaza. Az árvíz-nél valami baleset érhetné... Oda van most is; ugyan mit segíthet a beteg asszonyon, újszülött gyermekén... Ugyan hogy van az, mit érez az ember, ha olyan iczi-piczi teremést a karjaiba veszen?

Most körülnézek a szobában. Minden ugyan, mint azelőtt. A butorok sorban állanak, a lámpa mozdulatlanul függ az asztal fölött, a képeken az istenek s istennők mélyen hallgatnak. Odisszeus még mindig Poliém óriás felé fordítja szép, kihívó arcát; a szirének még mindig hangszereiken játszanak, Penelope pedig nyugodtan fon...

Mennyire vágyakozom, hogy Tom haza jöjjön!

Nem bírok nyugton ülni. Kifutok a folyosóra, anélkül, hogy tudnám, mit is akartam voltaképpen ott tenni. Nyilván a hálószobában foglalatalkodnak a lányok, mert kihallatszik a beszédjük.

— Meglásd, hallom az egyik cseléd hangját; a nagysága csinos lábacskája nem fog átnevedesedni a szegények látogatásában.

Gyorsan rájok nyitom az ajtót és látom hogy Lotti az ágygyal, a másik a mosdó asztallal foglalatalkodik.

Mit csináltok ti itt oly későn? kérdem bosszúsággal.

— Kérem, nagysága, mondja Lotti, az ur most a kis sarokszobában szokott hálni, mint annakelőtte; itt azután az ágy nem volt készen, frissen bevonjuk.

— Vagy ugy...

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Bécsben.

Bécs, június 22. (Saját tud. táv.) A Király felsége ma reggel ideérkezett. Délelőtt fogadta Goluchovszky gr., közös külügyminiszter előterjesztését, majd a német és utána az orosz nagykövet tisztelgését. — Ő Felsége még e hóban Ischlbe utazik hosszabb tartózkodásra, hol Mária Valéria főhercegnasszony és férje, valamint Lipót bajor herceg és Gizella hercegnasszony családjukkal együtt már várják ő felségét.

Agliardi nunczius.

Budapest, június 22. (Saj. tud. táv.) A király július hó tizenharmadikán fogadja Agliardi nuncziust, aki ekkor megváltik állásától és Rómába tér vissza, hol a Congregatio Propagandae Fidei elnökévé nevezetik ki.

Internacionális kongresszus.

Budapest, jun. 22. (Saj. tud. táv.) A nemzetközi kongresszus előkészítő bizottsága Széll Kálmán elnökle alatt elhatározta, hogy a kongresszus költségeire tízezer frtnyi hitelt kér a képviselőháztól.

Horvátok a kiállításról.

Zágráb, jun. 22. (Saját tud. táv.) A város községtanácsa mai ülésében elhatározta, hogy köszönetét nyilvánítja a magyar országgyűlés mindkét házában a horvátok szíves fogadtatásáért a kiállításon.

A kiegyezési tárgyalások.

Budapest, június 22. (Saját tudósít. távir.) Az osztrák miniszterek mai értekezlete a magyar kormányval megint nem vezetett eredményre. A tárgyalásokon Bánffy miniszterelnök már nem vett részt, amit annak tulajdonítanak, hogy annyira le van kötve előbbi engedményei által, hogy most már vissza sem vonhatja azokat. A helyzetet ily körülmények következtében tarthatatlannak mondják.

Közgazdaság.

Keresztény demokrata munkáspárt. E czimen Franciaországban új társaság alakult, mely Rheimsban tartotta meg szervező közgyűlését. A gyűlésen 20.709 munkás 213 küldött által volt képviselve; az alapszabályokat megállapították, egyszersmind a keresztény munkások követelményeit tormulázták. Ezek közül a fontosabbak a következők: munkáskamarák felállítása s ezek vezetésének a munkások kezébe helyezése, az éjjeli munka eltiltása, a férjes nők munkára bocsátásának tilalma és a leányok ipari munkában alkalmazásának korlátozása, baleset-, betegség- és agkor-ellátási biztosítás, a munkásosztálynak az ipari és mezőgazdasági kamarákban képviseltetése.

A munkáslakások. A munkáslakások dolgában kiküldött fővárosi bizottság minapi ülésén az elnök elmondta, hogy a munkásházak kérdésének legalább részben való megoldása céljából a tanács elhatározta, hogy száz munkáslakás építését fogja javasolni aképpen, hogy a teendőket egészen a menedékhely-egyesület veszi a kezébe, mint a melynek ezen a téren bő tapasztalatai vannak. A költséget a főváros adja s aztán tervek elkészítését és a tényleges építést a menedékhely-egyesület viszi keresztül, a melynek az is kötelessége lesz, hogy a lakásbérékből befolyó jövedelmeket beszállítsa a főváros központi pénztárába. Az ezután megindult tanácskozás eredményéről a következő javaslatot teszi a bizottság: A munkáslakások mintájául szolgáló házcsoport a Soroksári-ut mellett levő gubacsi dűlőben épülne, abból a

13.000 négyszögölnyi fővárosi területből kihasítva, mely a főváros tulajdona. Egyelőre négy nagy házat építenek egy-egy emelettel, a melyek mindegyikében 25 egy szobából és egy konyhából álló lakás lesz. Minden ház körül fákkal beültetett kisebb terület és kertecske vonul el. Az ide vonatkozó összes terveket és költségelőirányzatot, valamint a jövedelmezőség kiszámításait a menedékhely-egyesület a saját költségén fogja elkészíttetni és további tárgyalás végett a főváros hatóságának a legrövidebb idő alatt bemutatni. Az épületeknek elfoglalt terület, valamint maguk az épületek is a főváros tulajdonai maradnak, de a kezelést — egyelőre 3 évre a menedék-egyesületre bizzák, a mely a főváros részéről megállapítandó kezelésszabályzat szerint és bérek mellett tartozik az épületeket kezelni és bérbeadni, valamint a kezelés költségeinek levonása után fennmaradó jövedelmet a főváros központi pénztárába beszállítani. Az államtól a telepre 30 évi teljes adómentességet fognak kérni.

Terménytőzsde.

Budapest, június 22.

B u z a tavaszra, bácskai	6.60
» tavaszra, északi	6.61
» szeptember-októberre, bácskai	0.—
» szept.-okt.-re északi	0.—
R o z s tavaszra, bácskai	0.—
Rozs tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.45
» aug.-szept.re, északi	10.55

Bécs, június 22.

B u z a tiszai	7.25—7.65
» bántási	7.05—7.60
» bácskai	0.—0.—
» szokványáru őszre	6.95—7.50
B u z a szokványáru tavaszra	6.98—7.00
R o z s tiszavidéki	—0.—
» szokványáru őszre	—0.—
» szokványáru tavaszra	6.12—6.14
T e n g e r i magyar	4.00—4.01
Z a b, magyar kereskedelmi	6.45—6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. június 22.

Magyar aranyjárdék 4%	123 —
Magyar koronajárdék	98 75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124 —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101. —
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97. —
Italmérési jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97 50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	150. —
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138 —
Osztrák járadék papirban	101 25
Osztrák járadék ezüstben	101 25
Osztrák járadék aranyban	122 75
Osztrák korona járadék	101. —
1860. osztrák államsorsjegyek	144 75
Osztrák magyar bankrészevény	965. —
Magyar hitelbank részvény	379.50
Osztrák hitelintézeti részvény	349.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	338. —
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58 82
London vista	120.10
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.77

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Kedden, 1896. június 23-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

Az idegen nő.

Színmű 5 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán, 1896. június hó 24-én

Törvénytelen fiu.

Színmű 4 felvonásban.

Szerkesztő postája.

Balogh százados ur aláírásával az ezredparancsnok ur megbízásából átiratot vettünk, melyben egy hosszabb hirdetmény átvételére kérnek föl: „a közérdekre való tekintettel a kincstár külön megterhelhetése nélkül.“ Nagyon szívesen teljesítenők e kérelmet, — ha az illetékes hatóság nem

tette volna azt, hogy más nagyváradi lapban *pénzen* tette közzé ugyanezt a hirdetést. Bocsánatot kérünk, de a hivatkozott „közérdeket“ nem tehetjük ki ily különböző magyarázatoknak.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Hirdetés.

A nagyszalontai tkvi hatósághoz tartozó marcziházi 107 sz. tjkvben AI. 1—10, rendszám alatt foglalt **nemesi birtokom**

Pánti pusztá

mely a nagyszalontai és cséffai vasuti állomáshoz alig pár kilométerre s a **geszt-nagyszalontai** megyei ut mellett fekszik s cataszter szerint 1315 kat. hold kiterjedésű: **szabad kézből eladó, esetleg haszonbérbe is kivehető.**

Bármelyik irányban érdeklődők nálam **Marcziházán** — utolsó posta **Nagyszalontá** — **tudakozódhatnak a feltételek iránt.**

Közvetítők, ügynökök s utánnomások nem díjaztatnak.

146 1—3

Világhy Nándor.

2708/896 tksz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyhídi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyváradi gör. kath. egyházm. agg papok pénzalapja végrehajthatónak Gerdán Demeter és neje végrehajtást szenvedő elleni 250 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a vasadi 149. sz. tjkvben A. I. hr. sz. a. beltelkes házra 348 frt, ugyanezen tjkvben A II. 1—6 rsza foglalt ingatlanra 373 frt, ugyanezen tjkvben A + hr. sz. a. szállóra 8 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1896. évi július hó 4-ik napján** d. e. 10 órakor Vasad község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát vagyis 34 frt 80 krt, 37 forint 30 krajczárt és 80 krajczárt készpénzben vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Székelyhídon, 1896. évi május hó 31-én, a kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Olasz József,

kir. albiró.

147 1—1

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

• Liniment. Capsici comp. •

Ezen birneves háziszser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzölésként alkalmaztatik köztvényenél, eszúznál, tagszaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyártója Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem **igazi népszerű háziszser**, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban majdnem minden gyógyszer-tárban kessletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbörtékü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

Richter F. Ad. és társa, sem. és kir. udvari szállító, Rudolstadt (Thuringia).

